

BEGANE GROND

Van Hans Tentije verschenen eerder bij De Harmonie:

Alles is er

Wat ze zei en andere gedichten

Nachtwit

Schemeringen

De innerlijke bioscoop

Drenkplaatsen – gedichten 1975-1987

Van lente en sterfte

Wisselsporen

Verloren speelgoed

Wat het licht doet

Deze oogopslag

Uit zoveel duisternis

In de tussentijd (bij foto's van Peter Bes)

Als het ware

In omgekeerde richting (met Bernlef)

Gissingen, gebeurtenissen

Hoe het komt – gedichten 1994-2010

Om en nabij

Hans Tentije

BEGANE GROND

Uitgeverij De Harmonie Amsterdam

Het zijn de plekken die zich aan je hechten
met het trouweloze van innige schaduwen in winderig licht
zoals dit destijds door hoge iepen
omzoomde plein, voor alle voetstappen
en bladeren werden geraapt

verstomd is hier elk rumoer, ieder ogenblik verdaagd, dagschuw verdriet
heeft zich ergens onder in het riool verscholen

wat verderop stond ooit een hele rij statige huizen
uit een vroegere eeuw, de smalle, haast uit de kom geschoten zijarm
van de rivier liep er vlak langs en trad
als het smeltwater in het voorjaar de stroom deed zwellen
soms buiten haar oevers

in het opene tussen ontheemd-zijn en heimwee
strekt zich een slecht geplaveid stuk van onverwoestbare dromen uit

waarin hopelijk nog iets van het eerdere leven voorkomt
dat bruiste en gistte, het gedrang onder de neonreclames voor het illustere
nachtlokaal, zwarthandelaren en invaliden, chique
hoeren, flanerende stelletjes, echtparen en het o zo beeldig
geklede aapje van de orgeldraaier

MAAR OOK TOEN

DEZE BOOGSCHUTTER

Het water is bijna tot aan de voet van zijn sokkel gestegen
terwijl hij, onwankelbaar, een scherpgepunte pijl
op iets voorbij de brug, in de tegenovergelegen wijk richt, niet alleen
spant hij de pees van zijn boog strakker, ook
elke spier van zijn sterkgespierde lijf doet dat –

zijn rechteroog, iets boven de schacht, waarin misschien
een belangrijke boodschap zit verstopt, volgt
alvast de baan die het schot dadelijk nemen moet

ongeschonden de laatste wereldoorlog doorgekomen, zijn brons
allesbehalve omgesmolten, de voorjaarsgroene Rosengarten
dekt hem in de rug, van Griekse origine is hij hier tot een toonbeeld
van Germaanse heroïek geworden

zo zal hij ooit toegekeken hebben hoe in de dichtgevroren Elbe
gaten werden geboord om met springstof het ijs
vlot te krijgen, er schotsen daarna kruiend wegdreven

gehoord hebben wanneer Circus Sarrasani voorstellingen gaf
en de nazi's onder gejuich paradeerden, het vuur gevoeld hebben
dat contouren en ingewanden wegvrat, Russische
troepen via die andere brug, het Blauwe Wonder, de stad
als bevrijders binnentrokken –

aken tornen op tegen de stroom, zelfs de kam van zijn helm beweegt
niet in de wind

ZONDER NOEMENSWAARDIGE SPOREN

Poreus als het geheugen is
mag het een wonder heten dat het me af en toe
nauwelijks teleurstelt –

de gele carrosserie van de Tatra-trams
wanneer ze hun zo- en zoveelste halte aandeden, zelfs die
van het vergeten, kon ik me nog al te goed
herinneren, ik stapte lukraak over, reed verder
naar god weet waar

gevels en puin die hun verleden opdrongen, de drang
daaraan te ontsnappen, we kwamen
langs bedrijventerreinen, halfronde golfplaten
loodsen, autosloperijen, de rook
van brandende pallets

tot net buiten de stad soms, met her en der
enkele villa's, volkstuintjes, een kruidenierszaak
annex cafetaria – dicht

eenmaal terug op mijn kamer, aan een plein waar diverse
lijnen samenkwamen nam ik de Baedeker
uit de vorige eeuw ter hand, een dag of wat eerder
voor een schijntje gekocht, me verbazend
over alles wat verdwenen was

meestal zonder noemenswaardige sporen
achter te laten, niet de geringste kras in Elbebandsteen
of puimsteen, 's nachts hield het getik
van de verwarmingsbuizen, straatrumoer
me eerst uit mijn slaap

de aan zijn bedrading zacht schommelende, wiegende
straatverlichting zorgde er mogelijk
voor dat ik wegzakte, toch nog insliep

terwijl rond dat uur het tramverkeer allang stillag
naderde vanuit het centrum een slijpwagon
om roest en braam van de rails te schuren, ruwheid en slijtage
te verwijderen, zodat hun loopvlak
minder lawaai teweegbracht –

geen idee of ik wakker schrok, maar mijn dromen
lieten zich niet, ook toen al niet polijsten

HET ADRES

Ongewild in dit feestgedruis beland, een man en een vrouw
van rond de dertig, waren ze gedesoriëteerd
hier in alle drukte midden op straat blijven staan

met een behuild gezicht frunnikte zij aan zijn revers
en tuurde dan naar haar nagels, over de hoofden heen probeerde hij
iets bekends te ontdekken, flarden van een walsje
waaiden van de kant van de oeverweiden over, de zangeres
viel soms nauwelijks te verstaan, ook
tussen de regels door werd bitter weinig gezegd

toen ze weer verder liepen bukte zij zich
om hun weekendtas te pakken en zag ik ter weerszijden
van de scheiding in het gekrulde, geblondeerde haar
de donkere uitgroei, wat me onmiddellijk weer deed denken
aan iemand die ik liever was vergeten –

samen namen ze hun zware tas op en sjokten langs worstkramen
en bier tenten, ik volgde ze met mijn ogen, eenmaal
uit het gedrang bleef een hak van haar schoen
achter een rand van de tramrails steken, net op tijd
wisten ze de schaduwrijke overkant
heelhuids te bereiken

naar hun kleding te oordelen moesten ze ergens van het platteland
afkomstig zijn en hadden ze tot dusver
het nieuwe adres van een pas verhuisd familielid niet
kunnen vinden en zeulden ze, stelde
ik me voor, aldoor die vracht aan spullen mee

zoals groenten en fruit uit moestuin en boomgaard, vlees
van eigen vee, andere etenswaren, de leesbril
misschien die hun tante bij het vorige bezoek op het nachtkastje
had laten liggen – om de zoveel meter
dwong het gewicht ze even te rusten, ondertussen
leken ze het te hebben bijgelegd –

ze wreven hun zere handen, wisselden van plaats en verdwenen
over de licht afhellende kasseienweg
in een weinig vertrouwenwekkende richting

IN GRAFITTO

Schril maarts zonlicht viel door de glazen dakkoepel
de stationshal binnen toen ik op zoek ging
naar de bagagekluisen, ik liet er een paar spullen achter, nam
enkel mijn schoudertas mee en stapte het plein op

nog vol van wat ik onderweg vanuit de Saxonia-Express
langs had zien komen kon ik in de gauwigheid geen taxi ontwaren
maar naast een onderdoorgang van het spoor, voorbij
de lege, eigenlijke standplaats, leunde een oudere man rokend
tegen een bruine Lada, hij wenkte me en vroeg
met een halfslachtige buiging of ik ergens heen wilde

het Hotel Zu den Linden, waar ik gereserveerd had, zou zich echt
aan de andere kant van de stad, in een hoger gelegen
buitenwijk bevinden, dat was hem bekend, zei hij, het portier
uitnodigend voor me openhoudend –

eerst doorsneden de alleëen allerlei parkachtige aanleg, daarna toch
leek het een rit terug in de tijd te worden, ik las
de woorden: ERBAUT 1951 UMGEBEN VON RUINEN, in grafitto
vlak onder de daklijst van een ongenaakbaar
ogend gebouw aangebracht, nu, jaren later, lagen hele percelen
er haast even onveranderd bij

omgedoopte straten en pleinen, hetzelfde soort keien
dat de kop op stak, onze schokdempers moesten het zowat
begeven, aan de achteruitkijkspiegel bungelde
het pluchen beertje telkens aardig heen en weer –

was dit het wel, de aanblik die de straten, vermoeide winkelpuien
en onzinnig grote winderige parkeerterreinen boden
wat me naar vroeger terugvoerde, vroeg ik me af, riepen
deze dingen niet eerder het tegenstrijdige
gevoel op in een grijze zone, in niemandsland
verzeild te zijn geraakt?

stukken fundering en verwrongen ijzer op een veld
met tierende brandnetels, als een onbeholpen getuigenis, bewust
daar zo gelaten misschien, even gebrekkig
als herinneren, gedenken dikwijls wezen kan

geleidelijk verdwenen die open plekken, rijen huurkazernes begonnen
plaats te maken voor oudere, overeind gebleven
buurten, net of alles buiten iedereen om was bedisseld
en er zich, tegen een menselijker decor, totaal
andere levens afspeelden, maar gelukkig kwam inmiddels
een van de Elbebruggen in zicht –